

визнана самотійним інститутом кримінального права-інститутом заміни покарання, який в теоретичному плані цілком обґрунтовано претендує на виділення його з інститутів призначення покарання та звільнення від його відбування.

На завершення слід зазначити, що «В умовах переходу до правової держави та гуманного ставлення до осіб, винних у вчиненні злочину, а також для подальшого приведення норм і стандартів внутрішньої політики у сфері кримінальних покарань у відповідність з нормами міжнародного права на окрему увагу заслуговують питання підвищення ефективності процесу виконання-відбування покарань, не пов'язаних з ізоляцією особи від суспільства» [2, с. 57].

Література

1. Макаренко А.С. Суддівський розсуд при призначенні покарання в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2012. 20 с.

2. Мозгова В., Чернега Ю. Прокурорський нагляд за додержанням покарань, не пов'язаних з позбавленням волі. *Вісн. прокуратури*. 2014. № 6. С. 56-62.

УДК 343.533(477)(043.2)

Станкевич Ю.В., аспірант,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ОКРЕМІ АСПЕКТИ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ОБ'ЄКТІВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ У ТРАНСПОРТНІЙ СФЕРІ

Наразі як на правозастосовчому рівні, так і серед наукової спільноти активно розробляється правова проблематика у сфері відшкодування заподіяної шкоди внаслідок вчинення кримінальних правопорушень, що посягають на інтелектуальну власність у транспортній галузі, з метою визначення балансу суспільного інтересу та приватно-правового інтересу при реалізації механізму кримінально-правової відповідальності.

Одним із найважливіших аспектів у такому процесі є кримінально-правова охорона прав у інтелектуальній сфері в галузі транспортних правовідносин, у тому числі захист результатів інтелектуальної діяльності особи, їх зовнішнього символічного відображення.

Попри це, сприйняття суб'єктами правовідносин обсягу та ефективності охорони прав інтелектуальної власності не лише

створює правову захищеність, а й сприяє господарській діяльності відповідних транспортно-забезпечувальних суб'єктів, запобігає уникнути ними наступних втрат майнового характеру.

Особливо гостро рівень та вплив ділової репутації відображені у сфері надання транспортних та супутніх послуг, зокрема як окремий елемент у механізмі функціонування транспортних правовідносин, і виходячи зі змісту ст.ст. 3, 41, 54 Конституції України права інтелектуальної власності у такій сфері в ієрархії соціальних цінностей повинні стояти на більш високому рівні цінностей, ніж право власності, що має позначатися й на їх охороні, зокрема кримінально-правовими засобами.

Поряд із цим, ділова репутація юридичних осіб є основним безпосереднім об'єктом злочину, відповідальність за який передбачено ст. 229, ст. 356 КК України. До злочинів проти ділової репутації належать: 1) незаконне використання товарного знаку або ділової репутації; 2) незаконне отримання та розголошення відомостей, що є комерційною або банківською таємницею; 3) хибна або недостовірна реклама.

Під діловою репутацією юридичної особи, у тому числі підприємницьких товариств, фізичних осіб-підприємців, адвокатів, нотаріусів та інших осіб, згідно п. 4 Постанови Пленуму Верховного Суду України № 1 від 27.02.2009, розуміється оцінка їх підприємницької, громадської, професійної чи іншої діяльності, яку здійснює така особа як учасник суспільних відносин [1, с. 76, 235].

За способом законодавчого закріплення кримінально-правової охорони інтелектуальної власності у сфері транспортних правовідносин ряд науковців виокремлюють такі способи, як: 1) текстуальний; 2) смисловий або змістовний.

Так, кримінально-правова охорона правових відносин, які виникають у зв'язку із реалізацією особою своїх інтелектуальних прав у цій сфері, здійснюється шляхом закріплення вказівки на зазначений вид відносин у якості безпосередніх додаткових об'єктів злочинів або способу вчинення злочинів, зокрема встановлення кримінальної відповідальності, зокрема за незаконне використання знаку для товарів і послуг, фірмового найменування, кваліфікованого зазначення походження товару [2, с. 111]. Тобто встановлення кримінальної відповідальності у площині «поширення неправдивих відомостей, здатних зганьбити або принизити особу або підірвати довіру до неї», тобто у сфері моральності, авторитету та ділової репутації.

Вивчення зазначених законодавчих способів закріплення охорони прав інтелектуальної власності у транспортній сфері

свідчить про можливість виокремлення таких їх видів, як: 1) залежно від закріплення в КК України; 2) залежно від зв'язку із ознаками злочинів (об'єкту, способу вчинення); 3) залежно від суб'єктів – носіїв прав інтелектуальної власності.

Згідно правової позиції Європейського суду з прав людини щодо тлумачення ст. 10 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, поширення недостовірних відомостей, що призводить до втручання в приватну сферу учасників конфлікту, має мати правову охорону, коли недостовірні відомості розповсюджуються, як факт об'єктивної дійсності, що відбувся, і мають об'єктивний причинний наслідковий зв'язок із потерпілим [4, с. 101].

На думку О.І. Назарука, немайнової шкоди юридичній особі внаслідок поширення недостовірної інформації щодо відомості, що її ідентифікують: найменування, торговельна марка, виробнича марка тощо, може бути завдано не лише вказаними правопорушеннями, але й протидією законній господарській діяльності (ст. 206 КК України), службовою недбалістю (ст. 367 КК України) та шляхом вчинення інших злочинів [5, с. 232].

При цьому, не варто забувати, що кримінальне право є як *ultima ratio* (останній аргумент) у справі забезпечення правопорядку. Воно має підключатися до механізму регулювання суспільних відносин лише тоді, коли необхідне застосування найсуворіших заходів впливу з тих, що є у розпорядженні держави. Слід погодитись також із тим, що криміналізація певного діяння є доцільною лише тоді, коли немає і не може бути норми, яка досить ефективно регулює відповідні відносини методами інших галузей права [6, с. 97].

Таким чином, правові норми, які встановлюють кримінальну відповідальність за вчинення кримінальних правопорушень проти інтелектуальної власності у сфері транспортних правовідносин, мають бути виключним примусовим заходом реагування на порушення правових приписів з метою ефективного та дієвого регулювання правовідносин.

Література

1. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / Бойко А.М. та ін.; за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. 3-тє вид., переробл. та допов. Київ: Атіка, 2005. 1064 с.

2. Підгородинський В.М. Честь та гідність особи в системі об'єктів злочинів, передбачених розділом III Особливої частини КК України. Правове життя сучасної України: матер. міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої ювілею академіка С.В. Ківалова. Одеса: Юридична література, 2014. С. 517–520.

3. Кримінальний кодекс Литовської Республіки. URL: http://www.pravo.vuzlib.su/book_z794_page_27.html.

4. Международная амнистия. Руководство по справедливому судопроизводству. Москва: Права человека, 2003. 196 с.

5. Назарук О.І. Діяльність прокурора щодо забезпечення відшкодування немайнової шкоди, завданої кримінальним правопорушенням. Реформування законодавства України та розвиток суспільних відносин в Україні: матеріали міжнародної наук.-практ. конф. Херсон: Вид. дім «Гельветика», 2013. С. 231-233.

6. Балобанова Д.О. Теорія криміналізації: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Одеська нац. юрид. академія. Одеса, 2007. 208 с.

УДК 343.62:59(043.2)

Широкоступ К.М., аспірантка,
Київський університет права НАН України, м. Київ, Україна
Науковий керівник: Біленчук П.Д., к.ю.н., доцент

КРИМІНОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОВЕДІНКИ ЗАРУЧНИКІВ

На жаль, у нашому мінливому суспільстві ніхто не застрахований від того, щоб не стати заручником. У переважній більшості ця ситуація є стресогенною для людини, що потрапила в ситуацію жертви терориста. Поведінка постраждалих під час надзвичайного для них становища різна. Коли людина потрапляє в ситуацію заручника, змінюється сама структура спілкування людей – жертв терористів.

Проблемні питання кримінологічної характеристики поведінки заручників досліджувалися в наукових дослідженнях як вітчизняних, так і зарубіжних науковців, серед яких: С.Я. Лихова, В.А. Борисова, О.О. Володіна, В.А. Козак, Я.Г. Лизогуб, А.М. Орлеан, В.М. Підгородинський, А.С. Політова, М.І. Хавронюк та інші.

Перша стадія. Людина ніби завмирає, затаюється, придивляється до інших, оцінюючи перспективу контактів з оточуючими. Для цієї стадії характерне зниження активності спілкування. Вербальне спілкування припиняється майже повністю, проте людина не «випадає» зі спілкування, вона уважно стежить за поведінкою оточуючих. Відбувається оцінка небезпеки з боку її соціального оточення, людина намагається прогнозувати розвиток подій, визначає для себе необхідність будь-яких негайних дій [1, с. 100].

У переважній більшості спрацьовує один із механізмів психологічного захисту – заперечення. Люди просто не довірять (а